

Dokument na rokovanie

B9-0256/2022

2.5.2022

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásení Rady a Komisie

v súlade s článkom 132 ods. 2 rokovacieho poriadku

o hrozbách pre stabilitu, bezpečnosť a demokraciu v západnej a sahelskej
Afrike
(2022/2650(RSP))

Idoia Villanueva Ruiz, Marc Botenga
v mene skupiny The Left

B9-0256/2022

Uznesenie Európskeho parlamentu o hrozbách pre stabilitu, bezpečnosť a demokraciu v západnej a sahelskej Afrike (2022/2650(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,
 - so zreteľom na Dohovor o právnom postavení utečencov z roku 1951 a na dodatkový protokol k nemu z roku 1967,
 - so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,
 - so zreteľom na Dohovor OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu,
 - so zreteľom na Africkú chartu ľudských práv a práv národov,
 - so zreteľom na Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach,
 - so zreteľom na Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z roku 1979,
 - so zreteľom na spoločnú pozíciu Rady 2008/944/SZBP z 8. decembra 2008, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu¹,
 - so zreteľom na správu podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) zo 16. júna 2021 s názvom Správa o SZBP – Naše priority v roku 2021,
 - so zreteľom na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN č. 66/290 z 10. septembra 2012 s názvom Opatrenia v nadväznosti na bod 143 týkajúci sa ľudskej bezpečnosti záverov zo Svetového samitu z roku 2005,
 - so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 z 31. októbra 2000 o ženách, mieri a bezpečnosti,
 - so zreteľom na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN č. 70/1 z 25. septembra 2015 s názvom Transformujeme náš svet: program udržateľného rozvoja do roku 2030,
 - so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže región Sahel je jedným z najchudobnejších na svete a čelí vážnym výzvam v oblasti ľudských práv, rozvoja, bezpečnosti a ozbrojených konfliktov;
- B. keďže problémy súvisiace so systémami zdravotnej starostlivosti v regióne obmedzili

¹ Ú. v. EÚ L 335, 13.12.2008, s. 99.

prístup ľudí k starostlivosti a zdravotná kríza v súvislosti s pandémiou COVID-19 situáciu ešte zhoršila; keďže v priebehu roka 2021 sa humanitárne potreby exponenciálne zvýšili; keďže v súčasnosti potrebuje núdzovú pomoc 14,7 milióna obyvateľov stredného Sahelu;

- C. keďže podľa Centra pre strategické štúdie v Afrike (ACSS) bol rok 2020 najsmrteľnejším rokom islamistického násillia v regióne Sahel „s odhadovaným počtom 4 250 mŕtvych, čo predstavuje 60 % nárast oproti roku 2019“; keďže v regióne Sahel došlo v posledných rokoch k dramatickému nárastu sexuálneho násillia páchaného na ženách a dievčatách;
- D. keďže bezpečnostná situácia v regióne Sahel je priamym dôsledkom destabilizácie regiónu a šírenia zbraní po intervencii v Líbyi pod vedením NATO v roku 2011; keďže tento tok zbraní nakoniec posilnil prítomnosť násillných skupín v regióne; keďže vojenská prítomnosť Európy v regióne prispela k zhoršeniu situácie;
- E. keďže operácie Serval (2013) a následne Barkhane (2014), ktoré viedli francúzske sily spolu s krajinami skupiny G5 Sahel a OSN (misia Minusma), nedokázali ukončiť činnosť teroristických skupín v regióne; keďže obyvatelia a politickí predstavitelia čoraz viac spochybňujú prítomnosť francúzskej armády v regióne Sahel, a to aj prostredníctvom masových protestných hnutí;
- F. keďže bezpečnosť a obranu občanov musia zabezpečiť verejné orgány; keďže funkcie, ktoré prináležia štátu, by sa preto nemali prenášať na súkromné subjekty; keďže to so sebou prináša veľké riziko porušovania ľudských práv a práva obyvateľov na sebaurčenie;
- G. keďže v Mali, Mauritánii a Nigeri sa nachádzajú misie Európskej únie na budovanie kapacít, ktoré sa zameriavajú na poskytovanie odbornej prípravy miestnym silám v otázkach boja proti terorizmu a zavádzania kontroly migrácie; keďže presadzovanie hraničných kontrol v regióne je v rozpore s politikou voľného pohybu v rámci Hospodárskeho spoločenstva západoafrických štátov (ECOWAS) a má destabilizujúci účinok v regióne;
- H. keďže podľa správy misie Minusma z 26. marca 2021 francúzsky štát klamal a odmieta uznať svoju zodpovednosť za masaker spáchaný 3. januára 2021 pri Bounti v Mali, pri ktorom zahynulo 19 civilistov;
- I. keďže situácia v Západnej Sahare sa od porušenia prímeria medzi Marokom a hnutím Front Polisario v novembri 2020 výrazne zhoršila; keďže Maroko spustilo útoky, a to aj pomocou bezpilotných lietadiel, pri ktorých boli zabití civilisti na území Alžírsko a Mauritánie;
- J. keďže národy v celom regióne, od Gdeim Izik v Západnej Sahare až po Ouagadougou v Burkine Faso, povstali a naďalej sa dožadujú svojich práv;
- K. keďže 24. mája 2021 sa v Mali uskutočnil štátny prevrat; keďže išlo o druhý štátny prevrat v priebehu necelého roka; keďže v apríli 2021 sa uskutočnil inštitucionálny štátny prevrat v Čade, v septembri 2021 vojenský štátny prevrat v Guinei, 24. januára 2022 štátny prevrat v Burkine Faso a vo februári 2022 pokus o štátny prevrat v Guinei-

Bissau;

- L. keďže 9. januára 2022 spoločenstvo ECOWAS s podporou Francúzska nariadilo Mali uzavretie hraníc so svojimi členskými štátmi, ako aj hospodárske a finančné embargo; keďže Centrálna banka západoafrických štátov (BCEAO) takisto pozastavila finančnú pomoc Mali a zmrazila jej aktíva;
- M. keďže celý región je hlboko postihnutý neokolonializmom; keďže sa to prejavuje najmä v monopolizácii zdrojov a pôdy nadnárodnými spoločnosťami a v zavádzaní dohôd o voľnom obchode, ktoré zhoršujú hospodársku situáciu; keďže zavádzanie neoliberalných reforiem v krajinách Sahelu a prepojenie vzťahov medzi štátom a súkromným sektorom v súvislosti s prírodnými zdrojmi sú dve základné príčiny súčasnej situácie neistoty;
- N. keďže Burkina Faso, Mali, Mauritánia, Niger a Senegal plánujú pod tlakom Medzinárodného menového fondu (MMF) v nasledujúcich piatich rokoch znížiť verejné výdavky o takmer 9 miliárd USD, čím sa ešte viac zníži ich schopnosť investovať do sociálnych politík;
- O. keďže od júla 2018 sa zvýšil počet verejných demonštrácií a iných prejavov sociálneho protestu, ktoré požadujú zrušenie stredoafrického franku, meny, ktorú Francúzsko zaviedlo v 14 afrických krajinách a ktorá neumožňuje suverenitu v oblasti menovej politiky v regióne;
- P. keďže podľa oficiálnych údajov v 23. výročnej správe EÚ o vývoze zbraní udelili členské štáty EÚ od roku 2013 Mali a Burkine Faso 506 licencií na vojenský materiál v celkovej hodnote 205 miliónov EUR;
- Q. keďže podľa vysokého komisára OSN pre utečencov boli v roku 2020 v rámci regiónu Sahel vnútorne vysídlené viac ako 2 milióny ľudí a vnútorné vysídľovanie v regióne sa za dva roky zvýšilo štvornásobne;
- R. keďže EÚ poskytuje finančné prostriedky a podporuje viacero projektov súvisiacich s kontrolou migrácie prostredníctvom Núdzového trustového fondu pre Afriku; keďže tieto fondy nepodliehajú parlamentnej kontrole a vznikli obavy o ich súlad s ľudskými právami a medzinárodnými právnymi predpismi o práve na azyl;
- S. keďže prekrývajúce sa ozbrojené konflikty, sociálna a hospodárska kríza a klimatická kríza sú hlavnými príčinami príchodu utečencov z tohto regiónu do Európskej únie; keďže čoraz viac ľudí je nútených opustiť svoje domovy z dôvodu klimatickej krízy a väčšina členských štátov si túto skutočnosť neuvedomuje;
- T. keďže prekrývajúce sa konflikty a prítomnosť neštátnych subjektov na mieste viedli k nárastu násilia páchaného na ženách a dievčatách v regióne vrátane sexuálneho násilia; keďže aktivisti za práva žien v regióne, vrátane aktivistov proti mrzačeniu ženských pohlavných orgánov a za sexuálne a reprodukčné zdravie a práva, sú naďalej kriminalizovaní a utláčaní;
- U. keďže sexuálna aktivita medzi osobami rovnakého pohlavia sa v Mauritánii a niektorých štátoch Nigérie trestá trestom smrti a v ostatných krajinách regiónu je

nezákonná;

1. vyjadruje hlboké znepokojenie nad atmosférou násilia a neistoty, ktorá sa v posledných rokoch zvýšila v západnej Afrike, a najmä v krajinách Sahelu; dôrazne odsudzuje všetky útoky ozbrojených skupín; vyjadruje sústrasť obetiam týchto útokov a ich rodinám;
2. vyzýva na prísnu reguláciu a kontrolu predaja zbraní, aby sa zabezpečilo, že členské štáty EÚ nebudú zapojené do šírenia konfliktov; opätovne odsudzuje vojenský zásah v Líbyi pod vedením NATO v roku 2011; odmieta destabilizujúcu prítomnosť tretích strán v regióne, ako je francúzska armáda v Mali a ďalších krajinách regiónu;
3. odsudzuje prítomnosť súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností na mieste, ako sú Wagner Group, Secopex, Aegis Defence Services Ltd., Erickson Inc., Omega Consulting Group a Berry Aviation, a ich účasť na akomkoľvek závažnom porušovaní ľudských práv;
4. vyzýva členské štáty, aby zosúlادili svoju politiku vývozu zbraní na základe ustanovení spoločnej pozície Rady 2008/944/SZBP z 8. decembra 2008, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu, a aby dôsledne uplatňovali všetky kritériá; žiada, aby sa zaviedli účinné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, že členské štáty budú tento záväzok dodržiavať;
5. dôrazne odmieta používanie bezpilotných lietadiel na protizákonné a exteritoriálne zabíjanie a žiada zákaz ich používania na tento účel;
6. trvá na tom, aby sa prioritne stanovil osobitný harmonogram odchodu francúzskych jednotiek a vojenských základní z regiónu oznámeného na rok 2022 spôsobom, ktorý dotknutým štátom umožní v plnej miere prevziať svoju úlohu pri stanovovaní podmienok trvalého mieru;
7. vyjadruje hlboké znepokojenie nad vplyvom politiky spolupráce EÚ na ľudské práva vrátane spolupráce v oblastiach, ako je bezpečnosť a kontrola migrácie, so štátmi, ktoré sa zapájajú do represívnych činností proti vlastnému obyvateľstvu alebo proti migrantom a utečencom; vyzýva na zavedenie jasných kritérií transparentnosti v súvislosti s týmito formami spolupráce, ktoré zabezpečia, že zdroje EÚ nebudú použité na podporu ďalšej regionálnej nestability alebo porušovania ľudských práv;
8. vyzýva regionálne orgány, aby presadzovali zákaz mučenia zakotvený najmä v Dohovore OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, ktorý mnohé z nich podpísali a ratifikovali; vyzýva na zrušenie trestu smrti v celom regióne; zdôrazňuje, že EÚ musí zabezpečiť, aby žiadna forma spolupráce neprispievala k porušovaniu zásad dohovoru;
9. vyzýva na pozastavenie misií EUCAP Sahel, pretože podnecujú regionálnu nestabilitu a uľahčujú porušovanie ľudských práv miestneho obyvateľstva, ako aj migrantov a utečencov; zdôrazňuje, že všetka spolupráca v oblasti bezpečnosti musí vychádzať z prístupu založeného na bezpečnosti ľudí, ako sa vymedzuje v rezolúcii Valného zhromaždenia OSN č. 66/290;

10. zdôrazňuje, že všetky politiky v oblasti bezpečnosti sa musia zamerať na riešenie základných príčin nestability; zdôrazňuje úlohu cieľov stanovených v programe udržateľného rozvoja do roku 2030 pri dosahovaní odolnejších spoločností a vyzýva miestne orgány aj EÚ, aby sa prostredníctvom rôznych oblastí spolupráce s regiónom usilovali o ich dosiahnutie;
11. vyzýva na začatie zmysluplných rokovaní medzi Marokom a hnutím Front Polisario pod záštitou OSN v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 690 z roku 1991 a ostatnými rezolúciami Bezpečnostnej rady o Západnej Sahare;
12. odsudzuje nedávne sankcie spoločenstva ECOWAS a BCEAO voči Mali a vyzýva na ich okamžité pozastavenie, aby sa zabránilo ďalšiemu zhoršovaniu situácie obyvateľstva tým, že sa mu znemožní prístup k základnému tovaru a komoditám; vyzýva na okamžité zrušenie sankcií;
13. zdôrazňuje neodňateľné právo národov na sebaurčenie bez vonkajšieho zásahu; odsudzuje preto zasahovanie a ekonomické vykorisťovanie zo strany bývalých koloniálnych mocností a vyzýva na okamžité zrušenie stredoafrického franku v súlade s požiadavkami verejnosti a na zabezpečenie menovej suverenity týchto krajín;
14. potvrdzuje, že je potrebné, aby EÚ vyhodnotila vplyv skupiny G5 Sahel a vytvorila nový rámec vzťahov s krajinami Sahelu, ktorý by sa zameriaval na ochranu ľudských práv a hospodársky a sociálny rozvoj;
15. trvá na ukončení úsporných opatrení MMF a štrukturálnych reforiem, ktoré sú zdrojom ochudobňovania a odopierania prístupu k základným právam; zdôrazňuje, že rastúca chudoba ľudí vytvára sociálno-ekonomický základ pre rozvoj zločineckých a teroristických skupín; zdôrazňuje, že nedostatočný prístup obyvateľstva k nevyhnutným verejným službám, ako je voda, hygiena, zdravotníctvo alebo vzdelávanie, predstavuje sociálno-ekonomický základ na rozvoj terorizmu;
16. vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby odstránilo prekážky rozvoja regiónu Sahel zrušením dlhov a úrokov, ktoré sú krajiny naďalej nútené splácať;
17. zdôrazňuje úlohu, ktorú v destabilizácii regiónu zohráva predátorská ťažobná politika nadnárodných korporácií; vyzýva preto na urýchlené prijatie záväzných právnych predpisov, ktorými sa zabezpečí, že sa žiadne spoločnosti EÚ nebudú mimo našich hraníc zapájať do činností, ktoré vedú k porušovaniu ľudských práv, vykorisťovaniu pracovníkov alebo ničeniu životného prostredia; zdôrazňuje škodlivú úlohu dohôd o voľnom obchode, ktoré vážne poškodili živobytie a odolnosť miestnych komunít v regióne, a vyzýva na revíziu Dohody z Cotonou v tomto zmysle, ako aj dohôd o hospodárskom partnerstve s krajinami v regióne;
18. zdôrazňuje, že ťažba a preprava zdrojov energie je zodpovedná za vážne škody na životnom prostredí, vysídľovanie a destabilizáciu v regióne; zdôrazňuje, že prebiehajúca snaha o diverzifikáciu dodávok energie do EÚ nemôže byť na úkor záujmov obyvateľov západnej a sahelskej Afriky;
19. zdôrazňuje, že zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia je ústredným prvkom práva na medzinárodnú ochranu; zdôrazňuje škodlivé dôsledky, ktoré má migračná politika EÚ

pre tento región na miestne obyvateľstvo, a preto žiada, aby sa rešpektovalo právo na voľný pohyb;

20. vyzýva na pozastavenie Núdzového trustového fondu pre Afriku vzhľadom na jeho škodlivý vplyv na práva miestneho obyvateľstva, ako aj na práva migrantov a utečencov, a vzhľadom na jeho nedostatočnú transparentnosť a zodpovednosť; trvá na tom, aby sa finančné prostriedky, ktoré sa v rámci neho v súčasnosti poskytujú, presmerovali na riešenie základných príčin problémov regiónu prostredníctvom dosiahnutia cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja;
21. vyzýva EÚ a členské štáty, aby zabezpečili právo na medzinárodnú ochranu, ako aj primeranú politiku prijímania; zdôrazňuje počet ľudí, ktorí boli nútení opustiť svoje domovy z dôvodu sucha a iných extrémnych javov súvisiacich s klimatickou krízou; vyzýva na okamžité uznanie klimatických utečencov v celej EÚ;
22. zdôrazňuje, že západná a sahelská Afrika sú napriek svojmu malému príspevku k zmene klímy už teraz dvoma najviac postihnutými regiónmi; zdôrazňuje zodpovednosť krajín, ktoré najviac znečisťujú životné prostredie, za túto situáciu a vyzýva na poskytnutie kompenzácie, aby krajiny v regióne mohli zaviesť opatrenia na zmiernenie a adaptáciu;
23. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zvýšili finančnú podporu a humanitárnu pomoc s cieľom uspokojiť naliehavé potreby dotknutého obyvateľstva; žiada, aby sa pomoc poskytovala vo forme grantov namiesto pôžičiek s cieľom predísť zvýšeniu dlhového zaťaženia; vyjadruje poľutovanie nad tým, že väčšina členských štátov EÚ nedosiahla cieľ venovať 0,7 % svojho HND na oficiálnu rozvojovú pomoc a že niektoré dokonca znížili percentuálny podiel svojej rozvojovej pomoci;
24. zdôrazňuje, že odstránenie násilia páchaného na ženách a dievčatách vrátane ukončenia mrzačenia ženských pohlavných orgánov je základným krokom k dosiahnutiu stability a demokracie; vyzýva orgány Mali, Čadu, Sierry Leone, Libérie a Nigérie, aby jednoznačne zakázali mrzačenie ženských pohlavných orgánov;
25. opätovne pripomína, že ženy majú právo na plnú, rovnocennú a zmysluplnú účasť na úsilí o nastolenie mieru, predchádzanie konfliktom a budovanie mieru v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 z roku 2000;
26. vyzýva vnútroštátne orgány v celom regióne, aby dekriminalizovali sexuálne aktivity medzi osobami rovnakého pohlavia a zabezpečili práva LGBTI osôb; zdôrazňuje, že osoby, ktoré utekajú pred prenasledovaním z dôvodu ich príslušnosti k LGBTI komunite, musia mať právo na medzinárodnú ochranu v EÚ;
27. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vládam a parlamentom členských štátov, vládam a parlamentom štátov západnej a sahelskej Afriky a Africkej únii.